

1025

FÜGGETLEN ÚJSÁG

MEZŐGAZDASÁGI, SZÖVETKEZETI ÉS TÁRSADALMI KÉPES HETILAP,
GAZDASÁGI EGYESÜLETEK ORSZ. SZÖVETSÉGÉNEK KÖZLÖNYE A MAGYAR NÉP SZÁMÁRA

MEGJELEN MINDEN VASÁRNAP

Egész évre 8 korona
Félévre 4 „
Negyedévre 2 „
Egyes szám ára 16 fillér.

Felelős szerkesztő:

SZILASSY ZOLTÁN

a Gazdasági Egyesületek Orsz. Szövetségének ügyv.-titkára.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

BUDAPEST,

IX. ker., Üllői-ut 25. sz. (Köztelék).

M. N. MUZEUM KÖNYVTÁRA
Hirlapkönyvtári
Növedéklapló
1908. év. 1193. sz.

Az évfordulóra.

Az újévet üdvözöljük,
Repeső szívvel köszöntjük,
Kérdezzük őt szépen:
Istenáldást, sok szerencsét,
A jövőre reménységet
Hozott-e a tarsolya beljében?
Az újévben teljesüljön

Amit csak kívánunk,
Virágozzék nagy pompában
Ősi tulipánunk.
Fizessen az elvetett mag,
Legyen magas minden asztag,
Vgy majd csak megélünk,
Jövőben remélünk!

Jobb és megbízhatóbb magvakat

nem is ajánlhatunk mint a minőket 33 év óta

MAUTHNER ÖDÖN cs. és kir. udv., szállító magkereskedésében
BUDAPESTEN, VII., Rottenbiller-utca 33. sz.
IV., Kossuth Lajos-utca 4. sz. kaphat. — Árjegyzék kívánatra ingyen és bérmentve.

cc.

Ezért egyhangulag sürgettük a kiegyezés törvényerőre emelését és megnyugvásunkra szolgált, hogy a kormánynak és a parlamentnek sikerült ezt a követelést megvalósítaniok. A 10 esztendőre megszilárdított szerződés viszony kétségtelenül biztosítja a háborítatlan munkálkodás és a békés fejlődés lehetőségét, aminek céltudatos kihasználását a benső állapotainkra vetett tekintet parancsolólag követeli.

Kivételesen nehéz esztendő vonult végig a pénzügyi piacon, fokozván és nyomasztóvá tevén különben is létező gazdasági bajaink jelentkezését. Tetőzve az évek óta egyre fokozódó munkásszükség, pénzügyi krízisek hatásaival, szertelen drágaság állott elő, ami a mezőgazdasági életet kétfelől is fenyegeti. Mert míg a fogyasztóképesség sorvadása szükségképpen károsan hat vissza a termelésre, addig az az általánossá vált felfogás, mely a drágaság okát a magas vámokban keresi, támadólag lép fel a vámpolitikának a mezőgazdasági termelést védő irányzata ellen.

A tapasztalat azonban azt bizonyítja s különösen a közéleti terén látjuk azt, hogy a cikkek drágulása egyáltalán nem növeli a termelők hasznát, mert ezeknek is mindnehezebb küzdelmet kell felvenniök a munkáshiány következményeivel és a bérmozgalmakkal. Bármilyen szokatlan arányú is ez év utolsó negyedében megindult visszavándorlás, ezen a réven mégis csak csekély százaléka tér vissza a kivándorlóknak és a visszatérteknek állandóságára éppen úgy nem lehet támaszkodni, valamint munkára való készségük is csökken.

A munkabérdrágulás, mint nyugateurópai jelenség, a mi mezőgazdaságunkat is fokozottan utalja a géperő használatára s a természeti erők intenzivebb kihasználása mellett a termelésnek olyan tervszerű irányítását teszi szükségessé, hogy az a hazai fogyasztás igényeihez tökéletesen alkalmazkodjék. De ennek az irányításnak előfeltétele, hogy a termelő társadalom szervezett legyen.

A szociálisták által szított s a féltelenségre hajló bérmozgalmakkal se küzdhet meg szétforgácsolt társadalom. Ez évben is, a rossz terméseredményen kívül, különösen az idegen munkások behozatalára irányult mozgalmaknak tulajdonítható, hogy a szociálista szervezeteknek az aratási sztrájk rendezése nem sikerült. Maguk a szociálista szakszervezetek pedig, noha a belügyminiszter úr szigorubb ellenőrzésüket rendelve el, sokat alapszabályba ütköző tevékenység miatt feloszlattak, végeredményben mégis szaporodtak. Miután pedig a közkormányzat beavatkozásának tendenciája politikai fordulatoktól függő s ezekkel változó lehet, a jövőről való gondoskodás annál inkább arra int, hogy érdekeink védelmét ne a kormánynak jóindulatától

várjuk. Az egyetlen biztos támaszt csak önerőink szervezésében, egyesítésében találhatjuk fel.

Bátran utalhatok végül arra, hogy a drágaságnak ama mesterséges okai, melyek különösen a közéleti terén jelentkeznek, legfőbbként a termelők és a fogyasztók szervezetlenségében keresendő. Ez a két tényező egymástól távol állván, a közöttük fennálló, mindennapi forgalomban a közvetítői nyereszkeknek tág tere nyílik. Ehhez járul a kivített előmozdító vasuti tarifapolitika. Itt is a termelés és a fogyasztás végső pontjainak szervezeti úton való áthidalásával kell orvosolnunk a felpanaszolt bajokat.

De ha a mindennapi élet által sürgetett szervezkedés szükségét belátjuk, akkor a mezőgazdasági érdekképviselő törvényes rendezése áll előttünk a közel jövő elodázhatatlanul megoldandó, legnagyobb alapvető feladataként. A multak tapasztalatai alapján be kell látnunk, hogy csak a kötelező társulás alapján fejlődhetnek ki olyan intézmények, amelyek vidékenként a gazdasági életnek lüktető, irányító és ellenőrző szerveiként létesítetvén, magukhoz gyűjtik, egyöntetű tevékenységre ösztönzik a most széttagolt társadalmi erőket, a szervezkedésnek minden irányban hathatós kezdeményezőivé és támogatóivá válnak s a hiányzó tervszerűséget a mezőgazdasági életbe beleviszik.

Minden erőnkkel sürgetnünk és támogatnunk kell tehát az érdekképviselő kérdésének megoldását azzal az előttem kétségtelen s a külföldön is igazolt feltevés-sel, hogy az érdekképviselő törvényes szervezése a gazdasági egyesületeket nem mellőzendőkké, ellenkezőleg, annál szükségesebbé, működésüket fogyanatosabbá, hivatásukat jelentősebbé teendi.

A szabad társulási alapon nyugvó intézmények megerősítésére minden körülmények között tömörülni kell a magyar gazdatársadalomnak, mert ezek maradnak akaratának legközvetlenebb és legfüggetlenebb kifejezői. Ezért a létező gazdatársadalmi intézmények felkarolása és megerősítése elsőrendű feladata marad mindvégig a gazdaközönségnek, kétszeresen az a mai, még rendezetlen és nehéz viszonyok között. Mert a jövő reményeit csak az egy cél felé törő akarat nyomán, fokozott tevékenységgel és kitartó buzgalommal lehet megvalósítanunk.

Vajha összetartásunk erejével mezőgazdaságunk felvirágoztatását s népünk jólétét előmozdítani sikerülne!

Andrássy rendeletei.

Andrássy belügyminiszter két rendeletet bocsátott ki, irányt és erkölcsöt szabva olyan körülményekre nézve, amelyekben eddig meglehetősen zavar és bizonytalanság

Veszünk luczernamagot

Arankamentes és
nagyarankamentes **lóheremagot**

a legmagasabb áron.

Lóheremagból kérünk 5 kilós mintát utánvétel mellett.

Magyar **Mezőgazdák**

Szövetkezete

Bpest, V., Alkotmány-u. 31.

uralkodott. Az egyik rendeletben szabályozza a belügy-miniszter az összeférhetlenség kérdését, a törvényhatósági tisztviselők állásával, a szolgálat tekintélyével és a közérdek szolgálatával kapcsolatban. A vármegyei tisztviselő mellékfoglalkozás gyanánt csak olyan állást és elfoglaltságot (igazgatósági tagság, pénztintézet, vállalat stb.) vállalhat, amely idejét tulságosan le nem köti, a közszolgálat ellátásában való érdekeltiséget kizárja s amely egyébként is lehetetlen oly intézetnél, vagy vállalatnál, amelynek iránya vagy működése sérelmes az államra, a közérdekre, vagy a hivatalos állás tekintélyére. A miniszteri rendelet értelmében minden tisztviselő, aki mellékfoglalkozást üz, vagy mielőtt ilyen elfoglaltságot vállal, tartozik megvizsgálni, hogy összeférhető e az a hivatali állással. Ennek elbírálását a belügyminiszter a vármegye közönségére bízta.

A második rendelet megköveteli a megyei tisztviselőktől, hogy *tudjanak beszélni a nép nyelvén*. Különösen megköveteli ezt a járási tisztviselőktől, akik sűrűn érintkeznek a néppel. Mert a nyelv ismerete — úgymond a miniszter — nélkülözhetetlen feltétele ama nemes hivatás sikeres betöltésének, amely a nép anyagi és szellemi érdekei gondozása, ügyes-bajos dolgában való gyámolítása terén a járási tisztviselőre.

A két rendelet így szól:

I.

Andrássy Gyula gróf belügyminiszter több fölmerült konkrét eset alkalmából a vármegyei tisztviselői állásoknak részvénytársulati vagy szövetkezeti alapon szervezett pénztintézetek és nagyipari vagy közlekedési vállalatok igazgatósági vagy főügyelő-bizottsági tagságával vagy hasonló megítélés alá kerülő bármily más nevezetű állással való összeférhetősége iránt fölmerülő kérdések és az ezek elintézése körül követendő eljárás tekintetében a következő irányító utasításokat adta:

A tisztviselői állásoknak ily állásokkal való összeférhetősége vagy összeférhetlensége általános érvényű rendelettel részletesen nem szabályozható, mert az helyesen mindig csupán a konkrét eset körülményei szerint esetről-esetre bírálható el; általános elvként azonban ily kérdések elbírálásánál azt kell elfogadni, hogy összeférhetlenség a következő esetekben áll be:

1. Ha a mellékfoglalkozásként tekintendő igazgatósági tagság vagy más hasonló megítélés alá eső állás a tisztviselő idejét oly mértékben foglalja el, hogy ebből a hivatali ügymenetre akár a hivatalos teendők kellő időben való ellátása, akár a hivatali helyiségben töltendő hivatali órák betartása tekintetében bármily csekély hátrány is ered.

2. Ha a pénztintézet, illetőleg vállalat üzlete a vármegyével vagy az illető tisztviselő rendes hivatalos ügykörében előforduló ügyekkel oly összeköttetésben van, hogy a tisztviselő a hivatali ügyköréhez tartozó teendők és ügyek ellátása tekintetében érdekeltiség miatt akadályozva lenne.

3. Ha az intézet, illetőleg vállalat szervezete vagy működésének iránya olyan, amely kizárja azt, hogy annak igazgatásában a vármegye tisztviselője a hivatali állás tekintélyének, az állam érdekeinek vagy a közérdeknek sérelme nélkül részt vehessen.

E szempontok mérlegelése és az összeférhetőség kérdésének elsőfokú eldöntése saját tisztviselőire vonatkozólag a vármegye közönségének hatáskörébe tartozik.

Miután pedig nemcsak a közszolgálat érdekei, de a tisztviselői állás reputációjának megóvása szempontjából is kívánatosnak látszik, hogy a tisztviselő ily mellékfoglalkozás elvállalása előtt az összeférhetőség kérdését a vármegyei közgyűlés döntése alá bocsássa: a miniszter ezért kötelességévé teszi a vármegyei tisztviselőknek, hogy mindannyiszor, valahányszor a fönt körülírt igazgatósági tagsági vagy hasonló állásra hívatik meg s azt elfogadni kívánja, az összeférhetőség kérdését eldöntés végett a vármegye közgyűlésé elé terjeszse és csak ennek kedvező döntése, vagyis az engedély megadása esetén vállalja el az állást.

Azok a vármegyei tisztviselők pedig, akik a vármegyei közgyűlés kifejezett engedélye nélkül töltenek be ezidőszent ily állásokat, e körülményt a törvényhatósági bizottsághoz haladéknélkül bejelenteni s a mennyiben eme mellékfoglalkozás hivatalai állásukkal összeférhetetlennek mondatnék ki, az erre vonatkozó határozat jogerőre emelkedése után attól nyomban megválni tartoznak. A vármegye közönsége e szempontok figyelembevételével az összeférhetlenséget később is bármikor megállapíthatja, minek következtében a már megadott engedély is mindenkor csak a visszavonásig terjedő érvénynyel bírhat.

II.

Andrássy Gyula gróf belügyminiszter a vármegyék járási tisztviselőitől megkívánandó nyelvismeret tárgyában a következő körrendeletet bocsátotta ki:

Ugy a közigazgatás zavartalan menetére, mint a közlakosság érdekeire való tekintetéből különös súlyt kell helyeznem arra, hogy azok a vármegyei tisztviselők, akik a néppel hivataluknál fogva folytonos és sűrű érintkezésben vannak, tehát első sorban a járási főszolgabírák és szolgabírák, az illető járás lakosságának nyelvét bírják vagy legalább is oly mérvű nyelvismerrtel rendelkezzenek, hogy a néppel akadálytalanul érintkezni, annak előadását megérteni, saját intézkedéseiket pedig megértetni képesek legyenek.

Elengedhetetlen kívánalma ez a jó közigazgatásnak s egyuttal nélkülözhetetlen előfeltétele ama nemes hivatás sikeres teljesítésének, mely a nép anyagi és szellemi érdekei lelkiismeretes gondozása, ügyes-bajos dolgaiban való gyámolítása terén vár a járási tisztviselőkre. A lakosság nyelvének ismerete nélkül idegenül áll a járási tisztviselő a területi hatásköréhez tartozó, gondjaira és vezetésére bízott néppel szemben, nem érintkezhetvén vele közvetlenül, nem ismerheti bajait és törekvéseit.

Magyar Gazdák Értékesítő Szövetkezete

BUDAPEST (Központi vásárcsarnok)

Igazgatóság és központi iroda:

Budapest, IX., Imre-utca 4. sz.

Nagy köpinczéi: BUDAFOKON.

Értékesít husféléket, baromfit, vadféléket, tejterméket, tojást, zöldséget, gyümölcsöt, mézet és MINDENMÉ ELEMICZIKKET. Hordóbor-értékesítő osztály. ••• Égetett szeszesitalok értékesítése.

A Magyar Országos Méhészeti Egyesület vezérképviselői.

A szövetkezet tagjai kedvezményben részesülnek. ••• Mindenemű értékesítési ügyben díjtalanul nyújt felvilágosítást.

Nem tehet szert bizalmára s ennek hiányában nem is rendelkezhetik azzal az üdvös befolyással, melylyel bírnia kell, hogy az állami célok szolgálatában, valamint a közjó és a nép javának munkálásában hasznos és eredményes működést fejthessen ki.

Nem kétkeltem, hogy a vármegye közönsége teljes mértékben, s a múltban is kellőleg méltányolta az e kíváncsághoz fűződő érdekek fontosságát s bár föl kell tételzem, hogy járási tisztviselői karának a kellő nyelvismeretet a netalán még nélkülöző tagjai hivatásuk tudatában maguktól is birtokába igyekeznek jutni a néppel való közvetlen érintkezés eszközeinek, mégis indítva érzem magamat a közönség figyelmét ezen fontos körülményre külön is föl hívni oly célból, hogy saját hatáskörében hasson oda s legyen gondos ügyelettel arra, hogy azon járás tisztviselői, kik a járásbeli lakosság nyelvét nem értik, nyelvismeretüknek ezen hiányát a közvetlen érintkezés szüksége által megkívánt mértékben mielőbb pótolják.

A pénzügyi tisztviselők mozgalmá.

A magyar királyi pénzügyi tisztviselők fogalmazói kara január hónapban országos kongresszust tart Budapesten.

Ez a kongresszus annak a mozgalomnak újraelését jelzi, melyet a pénzügyigazgatóságok fogalmazói karához tartozó tisztviselők ez év tavaszán indítottak volt meg anyagi helyzetük és előléptetési viszonyaik rendezése érdekében. A mozgalmat akkor, mielőtt valamelyes eredménye lett volna, megszüntették a kormány részéről nyert biztató ígéretek folytán. Most, hogy az 1908. évi költségvetésben a pénzügyi tisztviselők fogalmazói karának státus- és fizetésrendezése nem szerepel, a törvényhozás elé pedig a költségvetéssel egyidejűleg fontos pénzügyi törvényjavaslatokat terjeszt a kormány, melyeknek végrehajtása a pénzügyi fogalmazói karra újabb munkabeli megterhelést jelent, a pénzügyi tisztviselők januári nagygyűlésükön újra foglalkozni fognak sérelmes helyzetükkel. Nem férhet hozzá kétség, a magyar pénzügyi kormányzatnak épp úgy, mint a közigazgatás egyéb ágainak lelkes, anyagi gondoktól lehetőleg ment tisztviselői karra van szüksége.

Abból az általános fizetésrendezésből, a mely legutóbb a vasutasok, tanítók, bírák és ügyészek anyagi helyzetén javított, a pénzügyi tisztviselők fogalmazói kara kimaradt, a megdrágult életviszonyok pedig rájuk is egyforma súlylyal nehezdednek. Amit kérnek, nagyon méltányos dolog s a pénzügyi kormányzat nagyobb anyagi megterhelése nélkül teljesíthető. A kormány bizonyosan módot fog találni rá, hogy helyzetükön javítson és méltányos kérésüket teljesítse.

• SZÖVETKEZETI ÉLET •

Szövetkezeti dolgok.

A húsinség állandó. Hasznót belőle nem a termelő lát, hanem a szenzál. Segíteni könnyen lehetne rajta, mint ahogy segítettek már a bajorok, hannoveriek és württembergiek. Most Berlinben a mezőgazdasági kamarák központja karolta fel a dolgot és az egész nagy birodalomban iskolaszerűleg szervezi a húsíjóság értékesítését. Összehívta az összes érdeklődő szövetkezetek kiküldöttjeit Berlinben és az első szakemberekkel tartott nekik előadást a tárgygyal kapcsolatos kérdésekről. A bevezető értekezésben megismertetik a jószágértékesítés mai állapotát és annak minden csínját-bínját. Apróra elmagyarázzák a hamburgi vágómarhavásárnak, mint a világ első intézményének szervezetét és az ottani mezőgazdasági kamarának, mint a gazdák képviselőjének működését. Előadnak mindent, amit a marhakereskedésben tudni fontos. Névszerint ismertetik a városok hússal való ellátásának minden fogását. A hannoveri eddig legsikerültebb, szövetkezeti értékesítési módokat apróra megbeszéljük és az eddig szerzett tapasztalatokat a jövőre nézve hasznosítják. Gyakorlati kirándulást tesznek a fridrichsfeldi marhavásártérre s bemutatták az üzletnek mikénti legombolyítását gyakorlatban.

Ezen a tanfolyamon sem a kormány, sem a gazdák, sem a szövetkezetek képviselőiben bizonyosan nem vesz részt magyar ember. Pedig ránk férne ennek a legfontosabb gazdálkodási és közéleti ágának tanulmányozása. De ilyesmire nálunk nincsen se gond, se pénz, se érdeklődés. Mi csak panaszkodni tudunk, az önszegély iránt alig van érzékünk.

Franciaországban a szövetkezeti ügy legutóbb a biztosítás terén mutat bámulatos fejlődést és szintén az állatállomány fekszik az érdeklődés középpontjában. Az utolsó tíz év alatt 7824 ilyen biztosító szövetkezet alakult, melyekből 6730 foglalkozik állatbiztosítással és már 44 viszontbiztosító központot alkotott. A többiek közül 1008 tűz ellen, 28 jég ellen, 4 baleset ellen biztosít. Az állatbiztosító szövetkezetek 355,600 tagot számlálnak és 380 millió korona tőkével rendelkeznek. Maga az érdekeltség nyilvántartja a húsnak termelését és fogyasztását s a kettőt olyan összhangba irányítja, hogy termelő és fogyasztó, mint egymásra utalt üzlettársak, kölcsönösen megtalálják számadásukat.

Szövetkezeti gépcsarnok.

Nálunk ez a külföldön diadalmasan terjedő intézmény sehogysem tud neki lendülni. Pedig a kisemberek boldogulásának ez lehetne a kiindulási pontja. Ennek a nehéz megeredésnek okát a magyar nembánomságon kívül abban kell keresni, hogy sem a kormány, sem a szövetkezeti központok nem vetnek rá elegendő súlyt. Arra, hogy a közönségnek pár krajcárért rendel-

kezésére álljon olyan könyvecske, melyből e vállalatnak hasznossága, életrevalósága és olcsósága kitűnjék. Addig is, míg e hiány pótlódik, érdemesnek találjuk a hosszú téli esték beszélgető anyaga gyanánt ismételve fölmelegíteni ezt a gondolatot. A kisembereknek is törődnie kell azzal, hogy termelését megolcsóbbítsa. E célnak egyik biztos eszköze a hasznos munkagép, mely sok emberi erőt takarít meg és így megszerzése gazdaságos.

Ennek gátjai azonban: 1. A beszerzési költségek nagysága. 2. A felraktározásra kellő épületek hiánya. 3. A kisbirtoknak csekély terjedelme, mely nem engedi meg, hogy a drága gép egy gazda kezében olcsó munkát végezzen. Krafft, a bécsi gazdasági akadémia hírneves tanára, kiszámította, hogy egy jó eke 60 holdon, egy sorvető, vagy arató gép 140 holdon, egy járgány 150 holdon, egy cséplő gép 500 holdon, egy gőzeke 2000 holdon fizeti csak ki magát. De ha egy gazdának nincs ennyi földje, semmi akadály sincs annak, hogy többen álljanak össze társaságba ezen gépek kihasználására. Így lehet a kisbirtokosnak okos társulás útján megszerezni ugyanazokat az olcsóbb gépies munkaerőket, melyek segítségével a nagyobb birtok olcsóbbítja a maga termelési egységárait.

Az okos németek egyre szelésebb körben felfogják ennek a kézenfekvő előnynek jelentőségét és szorgalmasan terjesztik a gépszövetkezeteket. Magában a kis Poroszországban 1901-ben 54, 902-ben 60, 903-ban 65, 904-ben 76, 905-ben 94, 906-ban 101 és 1907-ben 127 gépszövetkezet volt bejelentve. A valóságban azonban sokkal több ilyen szövetezet van, mely azonban testvérek és rokonok tulajdona lévén, az adóztatástól való féltében névtelenül, illetve bejelentés nélkül működik.

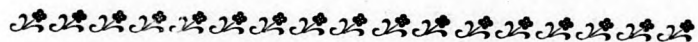
A németeknél háromféle alakban terjednek a gépszövetkezetek, u. m.: gőzeke-, cséplő- és kispépszövetkezetek. Magában Bajorországban 125 cséplő szövetezet áll fenn, mint ilyen. Azonban ezeken kívül gazdasági körök, hitel- és fogyasztási szövetezetek mellékesen több mint 700 ilyen géptársaságot tartanak fenn.

Ha kimutatásaikat tekintjük, egyik több, másik kevesebb haszonnal dolgozik, de egy sincs közöttük, amely meg ne találna a befektetett tőkének óriási kamatozását és ezen kívül a nagy kényelmet, mint mellékhasznot. Abból az alkalomból írjuk ezeket a sorokat, hogy e kisdud lapnak ismételt ajánlatára, nem ugyan a kis polgárok, hanem néhány kapzsi kereskedő, fekarolta az eszmét és nyereszkedő betéti társaság útján akar hozzáfogni ezen hasznos ötlet megvalósításához. Így járatták le a magukban véve kitűnő népfelvilágítási gondolatokat nálunk a kapzsiak, még mielőtt maga a nép csak érdeklődést is tanúsított volna irántuk. Ezek bizonyára nem a portéka jóságára és a gépek megfelelő erősségére fognak törekedni, hanem nagy forgalomra, melylyel arányos haszon jár. Csinálnak majd csábító számvetéseket, hamis szerződéseket; ajánlanak, olcsó de hamar romló gépeket és nem a gondolat szociális jótékonyosságára, hanem a gyors meggazdagodásra fektetik a fősúlyt.

Szövetkezeti lengyár. Az ipart, kereskedelmet, földművelést támogató bodrogközi egyesület Majláth Józsefné grófnő kezdeményezésére szövetkezeti lengyár létesítése munkálatait indította meg a nyár folyamán. A grófnő oly szívósan vezette az akciót, hogy a részvénytőkét csakhamar jegyezték és ezer hold lentermelést biztosítottak, ami örvendetes jelenség, e gazdasági mozgalomban a kispépszövetkezetek is nagy érdeklődéssel vettek

részt. Darányi földművelésügyi miniszter a jóirányú szövetkezeti vállalkozást segítően, lehetővé vált 240,000 korona tőkével a gyár létesítése. Az építkezést májusban kezdték meg s a napokban a helyszíni felülvizsgálat is megtörtént. A földművelésügyi miniszter megbízásából Károly Rezső gazdasági akadémiai tanár és Kolossváry Ödön főmérnök vettek részt a szemlében s mindent a legnagyobb rendben találtak. A gyár a modern technika minden vívmányával létesült s egyben hozzá fog járulni a gazdasági viszonyok javításához.

Állatértékesítő szövetkezetek. A marha- és húsfélék közötti különbség arra indította a német gazdákat, hogy dán minta szerint a marhaértékesítési szövetkezeti úton kísérjék meg. A legelső kísérletet Pommerániában fogják tenni, ahol a kisebb vidéki városok vágóhídján hetenként kétszer fogják levágni a vidéki gazdák állatait s a húst hűtőkocsikban Berlinbe szállítják, ahol a Pommerániai Mezőgazdasági Egyesületek húsértékesítő osztálya fogja eszközölni a kicsiben való árúvitást. Ha a kísérlet sikerül, akkor a példát követni fogják Németország többi városaiban is. Kíváncsian nézünk a németországi kísérlet elé, mert a húsdragással szemben mindjobban előtérbe lép a követelés, hogy az enyhítésre valamit tenni kell. Ugy a fogyasztónak, mint a marhatenyésztő gazdának érdekében állana olyan megoldási mód, amely kiküszöbölve a közvetítőt, jó marhaárak mellett is illő árú hússal látna el a közönséget.

„AGRARIA“

magyar gépforgalmi részvény-társaság
a szab. osztr.-magy. államvasut-társaság
resiczai mezőgazdasági gépgyáranak
vezérügynöksége

Mezőgazdák különös figyelmébe!

EGYETEMES ACZELEKÉK.

Tiszta aczelanyag
saját hámorainkból.

Eltörhetetlen tégelyaczel-ekéfej.
Pánczelaczel-kormánylemezek.

Magasított aczelékefej.

Porvédő kerekek.

Aczel gerendely.

Csak kitémasztott nyeregkerettel bíró
taligát szállítunk.

Ekegyártás terén legelső rangú
magyar gyártmány fe-
lülmulja még a legneve-
zetesebb idegen gyártmányokat is.

Kérjünk árjegyzéket, mivel ez az összes
talajművelőgépeket terjedelmesen ismerteti és egy-
általán a talaj alapos megmunkálására terjedelmes,
szakszerű és minden gazdának értékes felvilágo-
sításokat nyújt és díjmentesen küldetük.

Rövidített levélcím:

„AGRARIA“ Budapest, V., Váci-ut 2.
Sürgőnyezim: „AGRARIA“ Budapest.

Előfizetési felhívás!

Az új esztendővel új előfizetést nyitunk a **Független Ujság**-ra.

A „Független Ujság“ tizennégy esztendő óta a magyar népnek,

a földművelő- és kisiparos-osztálynak

őszinte barátja, jóakarója, tanácsadója.

Hetenként beszámol az olvasónak mindarról, ami az édes hazában és kint a nagy világban történik.

A gazdasági haladásnak, a szövetkezeti mozgalmaknak, a kisemberek boldogulásának

a „Független Ujság“

az egyedüli ujságja és szóvivője a magyar sajtóban

Amellett, hogy a **Független Ujság** tájékoztatja a gazdát, kisiparost mindarról, ami őt érdekli; „Mulattató“ rovatában elbeszéléseket, költeményeket, ismeretterjesztő olvasmányokat közöl hétről-hétre.

Küzd a magyar nemzet gazdasági jóléteért, fölkarol minden mozgalmat, amely a magyar nép megerősödésére irányul.

Programmunk „a magyar nemzeti politika elérése, a gazdasági gyarapodás, ebben a kisemberek érdekeinek megvédése“.

Ennek a mi programmunknak megvalósítását tegyék lehetővé t. előfizetőink azzal, hogy mint eddig, ezentúl is hiven csoportosuljanak a „Független Ujság“ kibontott zászlója alá.

Egyszóval: a „Független Ujság“ a magyar nép őszinte barátja, tanácsadója, melyet elismert magyar írók szeretettel írnak a magyar nép számára. A „Szövetkezeti és Gazdasági Évkönyv“ című karácsonyi ajándékunkat, amely kiváló írók tollából számos tanulságos és hasznos cikket, képekkel ellátva tartalmaz, mindazok megkapják, kik legalább félévre előfizetőink sorába lépnek.

Előfizetési ár:

Egész évre	8 korona
Félévre	4 „
Negyedévre	2 „

Minden egyes t. előfizetőnk arra kérjük, hogy ne csak saját maga ujtassa meg előfizetését, de iparkodjék lapunkra lehetőleg még legalább egy új előfizetőt szerezni s a „Független Ujság“-ot tehetségéhez képest terjeszteni. Hazafiui tisztelettel a

„FÜGGETLEN UJSÁG“
szerkesztősége és kiadóhivatala
Budapest, IX., Üllői-ut 25. (Köztelek)

Felkérjük mindazokat az olvasóinkat, akiknek az előfizetése az év végével lejárt, sziveskedjenek azt megújítani, nehogy a lap küldése fennakadást szenvedjen.

• MI UJSÁG? •

Kiskarácsony — Nagykarácsony . . .

Itt az új esztendő is.

A fürgelábú napisajtónak könnyű a dolga nagyon, igen nagyon . . . Ha estére kelve, valakinek kedve szotytyan verekedni, holnap reggel tudja minden magyar ember, hogy Péter elverte Kungödrösön este Kótyagos Pál sógort, ki mellesleg mondva: szereti a jó bort. A mi kis ujságunk nem lehet ilyen gyors szárnyon járó hírhordó madárka, kinek ilyen gyorsan ugrándoz a lába . . . Mi minden jó istenadta héten összeszedjük mindazt s bokrétába fűzzük, ami neked kedves, édes magyar népem. Ilyetén okokból, de épp elég jókor beszámolunk azzal, mi történt meg országszerte *Nagykarácsony* napján. Mi történt hát, halljuk? — Mondja erre anyjuk, ki a búbos nagy kemence enyhe melegénél unokák részére regél-mesél tündér királylányról, kacsalábon izgó-mozgó tündérpalotáról . . . Jézus nevenapján, karácsony szent napján, fonatos fehér kalács volt minden magyar család megrakott asztalán, ámde a szívekbe a szeretet lángolt, egész elnyomta az esti gyertyalángot: jézusi szeretet, isteni érzelem, a mi bétölté az emberi szíveket . . .

Kiskarácsony napján — így hívjuk az elékezett új esztendő napját — elfogyott a kalács az asztról, de a reménység kovásza dagad ki a jó magyar szívekből. Elmúlt az öreg év, elég is volt ebből, talán a jövevény

1908

embereli magát, jobb időt, jobb termést nyújt a magyar népnek . . .

Boldog újesztendőt kívánunk olvasóinknak!

A visszavándorló munkások ügye. A visszavándorló munkásközvetítése — amelyet a földművelési minisztérium a belügyi és kereskedelmi miniszterekkel való megállapodás alapján vezet — egyre növekedő arányokat vesz fel. A legutóbb összeállított jegyzék szerint az egyes munkaadóknál közel 30.000 visszavándorló munkás található alkalmazást; nevezetesen munkát kapott mintegy háromezer bányamunkás, tizenötezer erdei famunkás, hatezer földmunkás, tizenhétézer gyári és ipari munkás, négyezer gazdasági munkás és cseléd. Illetékes helyről nyert értesülésünk szerint a földművelésügyi minisztérium fiumei közvetítési kirendeltsége vezetésében a jövő év január elsején személyi változás fog beállni, mert Lekky István min. osztálytanácsos, aki különben is csak ideiglenesen van kirendelve, a minisztérium új személyzeti és ügybeosztása alapján a szőlőszeti osztály vezetését veszi át. A fiumei kirendeltségnél helyébe a földművelési minisztérium tisztviselői létszámából Jankovics István lép mint közvetítési miniszteri megbízott.

Letartóztatott ír képviselő. Londonból jelentik, hogy Ginnell Lawrence, ír nemzetipárti képviselőt, akit Dublinban, Kilskyrben mondott izgatató beszéde miatt hat hónapi fogházra ítélték, minap Wertmeath grófságban letartóztatták. Ginnell álrühába öltözve, résztvett egy népgyűlésen, később azonban, az izgatottság hevében ledobta maszkját és egy gyujtó beszédbe kezdett. A rendőrség felismerte az elítélt népszónokot, de mielőtt letartóztathatta volna, Ginnell eltűnt a tömegben. Estefelé azonban rátaláltak Kilskyrben, apósa házában s letartóztatták.

Elrománosodott magyarok. Makóról jelentik: Pár év előtt a magy. kir. kincstár Temesmegyében telepes községeket létesített, melyekben a szorgalmukról híres csanádiakat telepítette le. Most karácsonykor az a szomorú hír jött Makóra, hogy a csanádi telepek majdnem teljesen beolvadtak a közeli román községek lakosaiba. Az elkerülhetetlen társadalmi érintkezés folytán nemcsak megtanultak románul ők és gyermekeik, de románul beszélnek szomszédaikkal, sőt otthon a családtagok maguk között is úgy, hogy tartani lehet tőle, hogy 8—10 év alatt teljesen elrománosodnak. Különben ez a veszedelem fenyegeti a telepes magyarságot mindazon községekben, ahol a románság túlsúlyban van.

Háromnegyedmiliós hamisítás. Malmőben történt minap, hogy Birger Velinder földbirtokos, miután 700 ezer korona értékű hamis részvényt hozott forgalomba, megszökött és nyomtalanul eltűnt. Érdekes, hogy a szélhámos a soneni mezőgazdaság előmozdítása körül nagy érdemeket szerzett magának és ennek a révén általános tiszteletnek örvendett.

Tanárok gyűlése. Az állami középiskolák és felsőbb leányiskolák tanárainak kongresszusa december 29-én kezdődött a régi képviselőház üléstermében. Egyháziak és világiak, a katolikus és protestáns intézetek küldöttei, hölgyek és férfiak, tanárok, igazgatók, főigazgatók gyűltek össze mintegy négyszázan erre a komoly tüneményre, melynek rendjén élesen megvilágosodott a magyar tanári rend tizenégy esztendő s sérelme, de a keserűségnek, dacnak, vagy fenyegetődzésnek egyetlen meggondolatlan, sértő szava sem hangzott el. A gyűlés csakugyan meghozta a tanárság rég óhajtott egységét, ennél fogva remélhető, hogy meg fogja hozni jogos kívánalmainak teljesülését is. Azt a testületet, mely saját érdekeit ily higgadt nyugalommal, hivatásához illő műveltséggel és műveltségéhez illő méltósággal védelmezi, nem utasíthatja el ridegen sem a kormány, sem a törvényhozás.

A román felírások eltávolítása az iskolákról. Popea Miklós, karánsebesi görögkeleti román püspök a következő rendeletet intézte egyházkerülete papságához:

Tekintettel az 1907. évi XXVII. t.-cikk 17. szakaszára, mely kimondja, hogy az iskolai épületeken csak magyar felírások lehetnek, elrendelem, hogy az iskolai épületekről a nem magyar felírások nyolcz nap alatt eltávolíttassanak. Mellékelve küldöm a törvény szakaszának teljes szövegét.

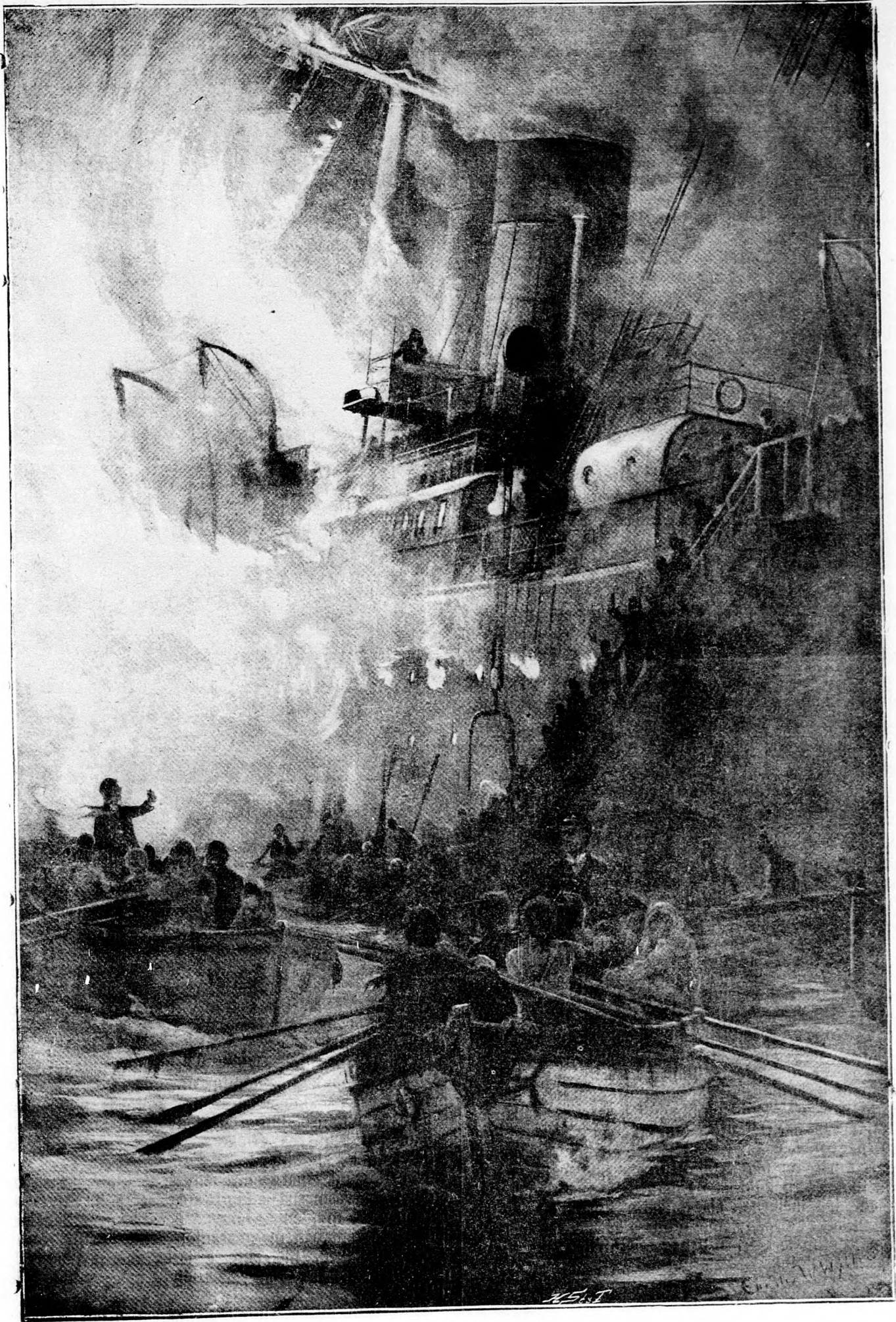
Furcsa karácsonyi tréfa. A westminsteri herceg néhány vendége karácsony napján furcsa meglepetésben részesítette Cholmondeley marquisát ennek Eaton Hall nevű kastélyában. Azoknak az automobilos betörőknek a példájára, akik nemrégiben lord Lonsdale vadászkastélyában váratlan látogatást tettek, a westminsteri herceg vendégei — a legelőkelőbb angol főurak — Cholmondeley kastélya elé robogtak. Ez a kora reggeli órákban történt s valami módon bejutottak a kastélyba. Itt néhány értéktelen tárgyat a zsebükbe dugtak s ezek helyett igen szép és becses karácsonyi ajándékokat hagytak ott elrejtve. A kastély lakói eleinte azt hitték, hogy tényleg betörés történt s értesítették a rendőrséget. A valóság rövidesen kiderült.

Leégett gyártelep. Az egyesült magyar hajlított fabutorgyárak ungvári gyártelepe leégett. A város végén fekvő gyártelep tűzét a délutáni órákban vették észre. A tűzoltóság azonnal kivonult, de nem tudott gátat vetni a lángok rohamos pusztításának. A segítségül érkezett katonaság legalább a telep szomszédságában levő házakat iparkodott megmenteni. A gyártelepben magában az oltási munkálatok teljesen sikertelenek voltak. Az összehalmozott, könnyen gyuladó faanyag recsegve, pattogva kapott lángra és a hirtelen támadt szél egyik épületről a másikra repítette a pusztító parazsat. A gyári munkások a tűz keletkezésekor rohanna hagyták ott az épületeket és segédkeztek az oltásnál. Egy ember bennégett. Menekülése útját elzárták a lángok és az égő zsaratnok maga alá temette. A kár milliókra rug.

A hegyvidéki és székelyföldi akciók kiterjesztése. A hegyvidéki és székelyföldi nép gazdasági helyzetének feljavítására megindított akciók keretében elért eredmények arra bírták a földművelésügyi minisztert, hogy ezen akciók működését az eddig bevont vármegyékkel kapcsolatos, hasonló viszonyok közt levő több vármegye területére kiterjessze. Így a hegyvidéki akciók keretében fokozatosan még Árva, Trencsén és Liptó, az esetleg a székelyföldre kiterjesztett akciók keretében pedig Kolozs, Alsó-Fehér, Szolnok-Doboka, Beszterce-Naszód vármegyék vonatnak be. Az akciók ezen kiterjesztése folytán természetesen a központi vezető teendői is nagy mérvben szaporodnak, miért is Darányi Ignác földművelésügyi miniszter Kazy József miniszteri tanácsos hegyvidéki és székelyföldi miniszteri megbízottat, aki eddig az akciók vezetése mellett a miniszterium elnöki osztályának főnöki teendőit is ellátta, ez utóbbi teendői alól január hónap elsejével felmentette és a kirendeltség ügyeivel foglalkozó főosztály főnöki teendőivel bízta meg, hogy így ezentúl egész tevékenységét ezen nagyfontosságú akciók irányítására és vezetésére fordíthassa.

A fővárosi posta karácsonyi forgalma. Az idei karácsonyi postaforgalmat a rendkívül erős személyforgalom okozta vasúti késések mellett is a posta simán bonyolította le és a székesfővárosba a karácsonyi hét folyamán, azaz: 18-tól 24-ig bezárólag beérkezett s helyesen címzett csomagokat minden késedelem nélkül kézhez juttatta. A tetemes forgalom lebonyolítására minden rendelkezésre álló munkaerőnek igénybe vételével a Budapestről induló 54. s ideérkező 55. mozgópostán kívül rendkívüli csomagszállításra 48 gyorstehervonatot is fel kellett használni. Összehasonlítva a zárjel közt kimutatott múlt évi eredménnyel, feladtak Budapesten december hó 18-tól bezárólag 24-ig 158.743 (160.258) darabot, kézbesítettek 120.143 (104.632) darabot és átmenőleg kezeltek 240.249 (172.442) darab csomagot. Az összeforgalom 519.135 (471.604) darabot tett ki. Cím nélkül érkezett 628 darab (702) csomag, melyből mint romló tartalmút 219 (285) darabot el kellett árverezni, a többinek rendeltetése részben ki volt deríthető, részint még raktáron van. A kézbesítő osztály legforgalmasabb napja december 23-ika volt, amely napon 21.197 darab csomagot, 781 pénzeslevelet, 19.445 darab postautalványt és 164 darab postai megbízást kézbesített, a rovatoló osztály legerősebb napja pedig december 22-ke volt, amikor 58.000 darab csomagot kezelte.

Hajsza a betörők után. Bécs utcáin karácsony második napján valóságos vadászatot rendeztek két betörő után. Közben lázba jött az egyik városrész és egy járókelő veszedelmesen meg is sebesült. Kupschik

Tűz a hajón.

Ferenc, a Kolowrat-körút 9. számú ház kapusa észre vette, hogy a házból egy férfi jön le a lépcsőn, aki a vállán kerékpárt visz s egy másik, aki nagy batyut cipel. Amikor a kapus föl akarta a kerékpáros embert tartóztatni, az eldobta terhét és nekiiramodott a körútnak s egészen a Schwarzenberg-térig jutott el. Kupschik nagy kiáltozva rohant utána. Kiáltozására figyelmessé lett egy hatvan éves öreg ember, Kapinus József nevű magánhivatalnok, aki megragadta a betörőt, de az egy vasdarabbal olyan ütést mért arcába, hogy ájultan esett össze. Egy Schatz Vilmos nevű telefonmunkás sietett most az üldözők segítségére és elfogta a betörőt, akit a rendőrségre vittek nagy népcsofódület kíséretében. Kapinusnak, akit lakásán ápolnak, az ütés következtében orrcsontja törést szenvedett. A rendőrségen kiderült, hogy a betörő egy különféle betörések és csalások miatt sokszor büntetett, 33 éves kovácslegény, a neve pedig Kremnitzer Vilmos. Kiderült az is, hogy mit keresett a Kolowrat-körút 9. számú házában. Padlásbetörést követett el társával és Wottawa Fanni szakácsnétól, aki Hoschek József magánzónál szolgál, ellopták a kerékpárt és a ruhacsomagot. Kremnitzert, az elfogott betörőt, már át is kísérték a bírósághoz, társát pedig keresi a rendőrség.

Lenyelt drágagyöngyök. Michaleszku Anetta énekesnő a napokban megjelent Winter berlini ékszerész üzletében és ott vásárlás ürügye alatt az ékszerek között válogatott. De nem vásárolt semmit, hanem egy értékes gyöngysort ellopott. A tolvajlást csak távozása után vették észre s az ékszerész a tolvaj énekesnőt feljelentette a rendőrségen. Michaleszku Anetta megszökött, de nyomban kibocsátott körözés alapján a csernovitzi rendőrség elfogta. A tolvaj énekesnő, hogy a lopás gyanúja alól meneküljön, a gyöngyöket egyenkint lenyelte. Ezzel a ravaszsággal sem sikerült a rendőrséget félrevezetni, mert amint egy csernovitzi távirat jelenti, a tolvaj énekesnőnek hánytatószeret adtak be, amelynek segítségével az ellopott hatvanegy drágagyöngyből ötvenkilenc előkerült. A hiányzó két gyöngy még a tolvajnö gyomrában van.

A test nagyságának változása. Napközben nem csak a test súlya, de hossza is változik. Ha reggel a fölkelés után és este a lefekvés előtt pontosan megmérjük az ember magasságát, azt tapasztaljuk, hogy estére kisebb lett. Este nyolc órakor minden ember kisebb, mint nyolc órakor reggel. Némelyik embernél a különbség egy centiméterre is rúg, de az átlag csak öt-hat milliméter. Az éjjeli pihenés révén a különbség kiegyenlítődik s a test újból eléri a reggeli magasságot. Nagyon fárasztó menetelés, vagy fizikai megerőltetés után az ember alacsonyabb, mint annakelőtte. A francia száz kilométeres kerékpár-verseny után a győztes két centiméterrel volt kisebb, mint a verseny előtt. De általában is az emberi nem évtizedről-évtizedre kisebb lesz. Manapság a legnagyobb emberek Amerikában és a Déli óceán partján élnek. Amerikában százezer ujonc közül négy magasabb két méternél. Németországban is még sok nagyon magas ember van. 1899-ben a Faure elnök temetésére küldött öt német katonatiszt egyike sem volt két méternél alacsonyabb, közülük a legnagyobb Pleskov őrnagy, megütötte a két méter és tizenhárom centimétert. A mi hadseregünkben nem szolgálnak ily óriások.

22 22 22

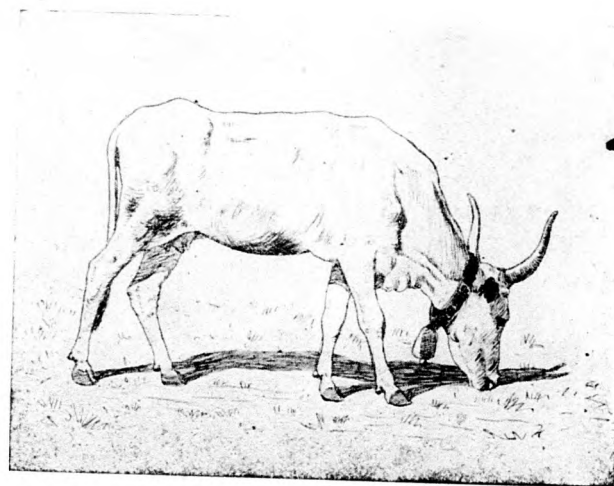
GAZDASÁGI DOLGOK

A magyar-erdélyi szarvasmarha.

Évek óta írjuk, előadásokban jóformán országszerte hangoztatjuk, hogy a magyar-erdélyi szarvasmarhát meg kell menteni a végpusztulástól s mégis szomorúan azt kell tapasztalnunk, hogy e kiváló fajtánk évről-évre rohamosan apad. Tudja ezt minden gazda, aki állattenyésztéssel foglalkozik.

22 év alatt számszerűleg közel felével apadt meg magyar-erdélyi szarvasmarha-állományunk.

Miután szükségünk van a magyar-erdélyi szarvasmarhára mint pótolhatatlan igásökörre, mint igénytelen, legelőt legjobban értékesítő, legedzettebb, legellentállóbb fajtára, mint olyanra, mely maga a megtestesült őserő, amelyre mint elsatnyult, elcsenevészett, külföldről behozott fajták megjavítójára is lehet még szükségünk, mindenesetre hangsúlyozva kell kimondanunk, hogy az

Ösmeretlen származású magyar fajta tehén.

ország egész szarvasmarhatenyésztésére határozott veszedelem a magyar-erdélyi szarvasmarha további apadása.

Hogy előtérbe nyomultak azok a fajták, amelyek külföldről származtak be hozzánk, azon csodálkozni nem lehet, mert a mai kor gyorsan akar élni, tehát eredményeket is gyorsan elérni. Hozzányúltunk tehát ahhoz a szarvasmarhához, amely gyorsabb fejlődésével, nagyobb tejelőképességével gyorsabb eredményeket biztosított ott, ahol a viszonyok tenyésztésének kedveztek, ahol megfelelő táplálásban és tartásban részesültek, ellenben elvesztette hirdetett jó tulajdonságait mindenütt ott, ahol csak olyan tartásban, táplálásban részesítették, aminőhöz népünk a magyar-erdélyi szarvasmarha tartása tekintetében szokva volt. Ilyen helyeken azután a külföldről importált kedvezőbb viszonyokhoz szokott tarka marha értéke a rosszul tartott magyar-erdélyi értéke alá süllyed.

Nem teszünk tehát szemrehányást senkinek a magyar-erdélyi szarvasmarha eddigi apadásáért, de kívánjuk, hasson oda mindenki, hogy e becses anyag legalább jelenlegi számában megmaradjon s domináljon mindazon vidékeken, melyekre a tarka marha nem való, de amelyekre a magyar-erdélyi még mindig jól díszlik.

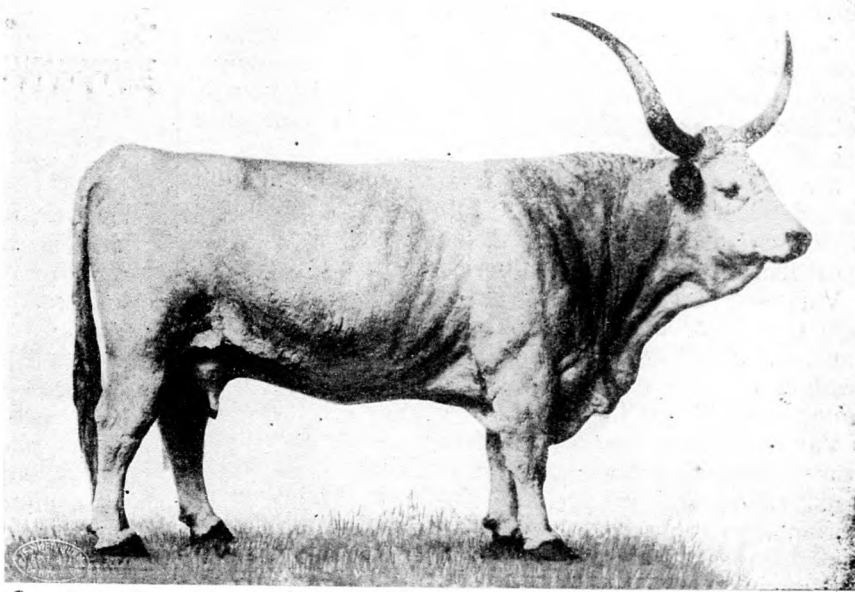
Mert nem áll az, hogy a magyar-erdélyi szarvas-

marha nem idomítható, nem tökéletesíthető. Ha jelenlegi alakjával, formájával, tulajdonságaival nem vagyunk megelégedve, javíthatjuk azt bármely irányban, habár mint olyan fajta, mely jelenlegi formájában — csekély eltérésekkel — talán több ezer év óta felfalálható s így a legvérszilárdabb fajták közé tartozik, nehezebben idomítható, alakítható, mint más olyan fajta, amely rövidebb multra tekinthet vissza. De éppen ezen vérszilárdság egyik igen értékes tulajdonsága s valóban csodálkozunk kell, hogy egyik-másik újonnan alakult tájfajtánál ezen értékes tulajdonsága fel nem használtatott.

Idomítható, alakítható testformáiban, miként azt az ide mellékelt három ábra igen szépen illusztrálja. Ezek közül az első egy régibb ösmeretlen származású képről vétetett, a második a kolozsi gulyából származó tehén, a harmadik pedig egy mezőhegyesi tehén.

Ezen három kép alig is szükségelt volna valami bővebb magyarázatot, mert az első kettő mellett testformáit illetőleg a mezőhegyesi a tökély legmagasabb fokán áll, s különösen nagyszabású méretei tekintetében valósággal páratlan. Amelyik fajtának, bár egyes egyedei, forma tekintetében a tökély ily magas fokára emelkedtek, ott egyáltalán nem lehet arról beszélni, hogy ez állat nem idomítható, ott a feladat csak az lehet, hogy e tökéletesebb formákat alkalmas módon minél szélesebb körben elterjesszük.

De nemcsak forma, hanem egyéb tekintetekben is javítható a magyar marha, miként azt már példák bizonyítják. Leggyakoribb kifogás ellene: lassú fejlődése. Nem szenved kétséget, hogy a mai kor szemében ez nagy hiba, amely hibán azonban rendkívül könnyen lehet segíteni, mert a gyors fejlődés a fajtának nem elsőrangú tulajdonsága, hanem legfeljebb hajlama, amely hajlamot néhány generáció alatt meg lehet teremteni s alkalmas módon kifejleszteni. A szilárd szervezetű lónak nem fajtatulajdonsága a gyors fejlődés; az arabs, de még az angol telivér is normális takarmányozás mellett csak öt éves korára fejlődik ki tel-

Tehén a mezőhegyesi gulyából.

jesen, ellenben a futtató pályára nevelt angol telivércsikó két éves korára már ki van fejlődve, mert annyi legjobb minőségű takarmányt fogyasztott, amennyire éppen képes volt. A tarka borjut is korpával, zabbal, ivóssal tartjuk, csak éppen a magyar marhának teszünk szemrehányást, hogy télen szalmán, nyáron kiégett legelőn tartva nem fejlődik gyorsan. Kísérjük meg csak szecsakázott, füllesztett előzőleg korpával, répával kevert takarmányon tartani s a különbség meglepő lesz, különösen akkor, ha Sperker- vagy Teleki Arvéd-féle bikákat tartunk, amelyek már megvan a hajlam a gyorsabb fejlődésre. Ezek segítségével néhány nemzedék alatt nagyon is számottevő eredményeket fogunk elérni, aminőket elért már számos erdélyi tenyészet anélkül, hogy állatjait a gulyabeli tartástól elvonta volna, mert a gyors fejlődést nem az istállózás, hanem a jobb tartás adja.

(Folyt. köv.)

K—k.

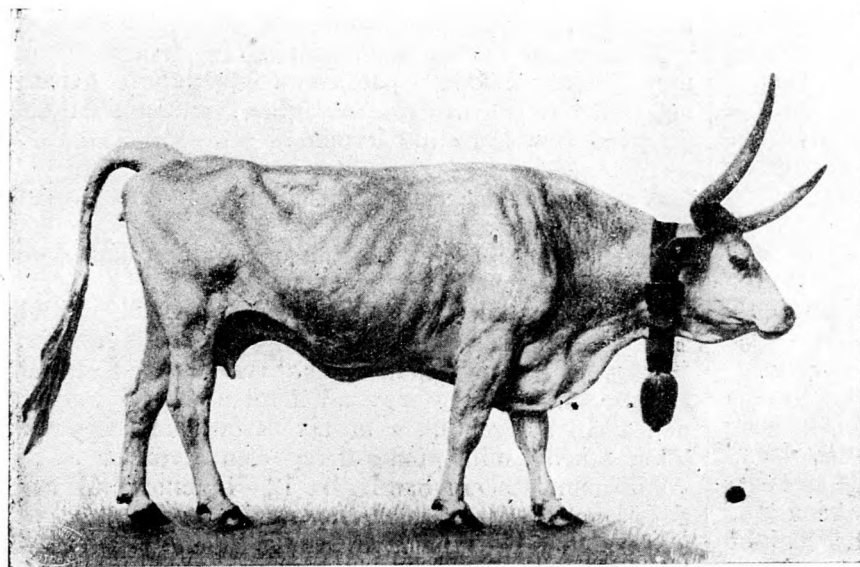
Az őszi vetések.

Gyöngék, igen gyöngék az ideai őszi vetések. November közepén sok határt bejárhattunk, míg üde, zöld vetésre akadtunk. Habár azóta volt csapadék mindenfelé, a helyzet nem javult valami tulságosan. Igen sok vetés elpusztult, sok ki sem kelt a nagy szárazságban. Bizony nincs mit csodálkozni, ha Budapesten a búzát 25—26 koronáért, a rozst pedig 22—23 koronáért vesztegetik.

Nagyon sok gazdaság van, ahol a szántással, vetéssel addig-addig várták az alkalmas időt, míg végre kikoptak az időből és az őszi szánt föld üresen maradt.

Aligha vetem el a sulykot, ha 30 százalékra teszem a kipusztult vetéseket és üresen maradt földeket. A meglévő vetések is oly gyengék, hogy még közepes termésre sem igen számíthatunk.

Fontos kérdés, hogy miként használ-

Tehén a kolozsi gulyából.

juk ki az üresen maradt földeket miként pótoljuk a kenyérnek való gabonában várható hiányt.

Az illető földekbe a legtöbb helyen nem vethető más, mint búza vagy rozs, mert más veteménnyel megbolygatnánk a forgót, de meg a gazdaság nem is nélkülözheti a kenyérterményt, mert mégis csak ez a legszükségesebb, ez adja a főjövédelmet.

Igy állván a dolog, nem marad más hátra, mint tavaszi búzát és rozstot vetni. Ezek ugyan sem minőségre, sem mennyiségre nézve nem léphetnek az ősziék nyomába, de — szegény ember vízzel főz.

Valamint őszi búza, tavaszi is van sokféle. Van hazai fajta és számos külföldi. Azonban valamint őszi búzában nem ajánlható a külföldi, tavaszi búzából is csak vessünk hazait, mert a mi viszonyaink között aránylag ennek a vetése jár legtöbb sikerrel.

Van a búzának egy sajátos fajta, mely vethető akár őszzsel, akár tavasszal. Ez a járóbúza. Aki ennek a magvához jut, ezt vethet. Járóbúzát Temesben és Torontálban szokás vetni. Az ottani gazdasági egyesületek bizonyára tudnak felvilágosítást nyújtani beszerzési források iránt.

A tavaszi búza általában bizonytalan. Még a példabeszéd is azt tartja: tavasz búza, ravasz búza. Ezért csakis a mostanihoz hasonló szorult helyzetben ajánlható. Még bizonytalanabb a tavaszi rozs, úgy, hogy a jó tavaszi rozsvetés a legnagyobb ritkaságok közé tartozik. Ezért az olyan vidéken, ahol búzát nem vethetünk, jól meggondoljuk a tavaszi rozsvetést és inkább árpával vagy zabbal pótoljuk az elmaradt őszi gabonát.

A tavaszi búza és rozs művelése általában hasonló másféle tavaszi kalászoséhoz. Lehetőleg ezeket is őszi szántásba kell vetni. Az idén azonban alighanem sok helyen kénytelenek lesznek a tavaszi szántással megelégedni.

Mindkettőből többet kell vetni, mint az ősziéből, mert kevésbé bokrosodik. Kataszteri holdanként gépvetéssel 100—120 liter, szórt, kézi vetésnél 130—170 litert kell belőlük vetni.

Ugy a tavaszi búzát, mint a rozstot igen korán kell vetni. Mihelyt a föld arra való, hozzáfoghatunk a vetéshez. Ha a föld nem fagyos és túlságosan nem nedves, már február végén vagy március elején hozzáláthatunk a vetéshez; áprilismáig tovább ne halasztsuk a vetést, mert ezentúl sikert már alig várhatunk. G. T.

A fejés hatása a tejre. A tej nem képződik, illetőleg nem választódik ki csak fejestől fejiség, hanem legnagyobb mértékben éppen a fejés alatt s kiválasztódása nemcsak a tejmirigyek ingerétől függ, hanem az állat azon állapotától, melyben a fejés alatt van. A fejés feltételeinek csekély változása is befolyásolhatja a tejnek úgy minőségét, mint mennyiségét. A tej zsírtartalmára nagyobb befolyással vannak ezek a változások, mint a mennyiségre. Igen fontosak ezek a befolyások: az egyes fejések közti idők és a fejés módjának változása, a fejő személyzet, a környezet változása s mindaz, ami az állatot a fejés alatt zavarja. Ha az állatot az egyes fejések közt izgatják, ennek úgylátszik nincs befolyása a tejre, ha az állat a fejés előtt lecsillapodik. Hogy tehát a tehén sok tejet adjon, a megfelelő takarmányozáson kívül szükséges, hogy ápolója és az, aki megfeji, lehetőleg szelíden bánjék vele; mindent, ami a fejés előtt és alatt zavarhatná, izgatná, azt elhárítsa tőle; szükséges, hogy a fejő személyzet ne változzék gyakran. A megfelelő bánásmód gyakran jobb hatással van a tej minőségére a legjobb takarmánynál.

• MULATTATÓ •

Most és hajdan.

Irta: Roboz István.

Hej! de nem így volt régen!

Nem is az a nap sűt az égen.

A földgolyó kikökkent tengelyéből! más idők, szokások, más emberek.

Midőn a régi időkben eljött a József napja, bujt fű, virág; nyílt mező, berek; a cigány kiverte lovát s kint kosztírozott november hónapig.

Mult évben október hóban már erősen havazott, fagyott s eltartott a tél májusig, sőt van év, hogy még május hóban is kell fűteni. Most télen több kell kőszén és fára, mint máskor egész háztartásra.

Még jut eszembe, mikor az udvarunkon széthintették a búzaocsut, rácsaltam a verebeket s flintámból dunszttal végig durrantottam köztük! volt madárhalál, mert hát a hivatal s a gazdasági rendszer azt kívánták. A verébfeket szépen leszedték, cernára fűzték s bevitték adóba.

Most vigyen valaki az adóhivatalba verébfeket!!

A faluk társaságát összekötötte egy erős lánc, mely hamar el nem szakadt; ki csak megérintette a láncszemet, meg volt delejezve, igazve; ezt a láncot úgy hívták, hogy szeretet... Örömet hordta mindenki s volt rabja a barátságoknak.

A zenét elkezdték szombaton estve s tartott hétfőn reggelig; aztán folytatták a névnapon, a szüreten, a disznótoron, lakodalmakon. Összekötötték a helység egyik végét a másikkal nótával s az aranykötelen ott csüngött a jó kedély, a csillámló öröm, a vendégszeretet. Ma kezdték a mulatságot X-nél, holnap volt az Y-nál s mire elfogyott a dal, minden hegedűhúr összeszakadt!...

Ez volt a bársony élet. A mint közelebb megírtam.

A nótát nem kottában csinálták, hanem „senki“ és „semmi“-fán termelt; a fát csak meg kellett rázni a jókedvnek s hullt róla az aranygyümölcs estétől reggelig... úgy termelt a dal a mezei munka mellett, mint nyári hajnalon a rózsafelhő, mely befutja a látatárt kelettől nyugatig; Soprontól Brassóig!

Néhány szót kifundált belőle a munkásleány; kedvese megtoldta pár szóval; egyik is ragasztott hozzá, a másik is s készen volt a szöveg, melynek bűbáját toll még nem tudta utánozni.

Aztán megcsinálták hozzá a nótát is; hangzott tőle mező, berek; átvette a pacsirta, a hegedűhúr s néhány hét alatt elterjedt az egész országban! mindenki dalolta, de senki sem tudta hol termelt?!

A cigánybandák, sőt maguk a mulatságok is nagyon elűtök a multtól.

Ma már nem elég a régi cigánybanda, a társaságok nagyobb követelésekkel lépnek elő.

Azelőtt alig állt egy banda négy-öt tagnál többől; ott volt a primás, klarinétos, bőgős, kontrás és cimbalmos s bemuzsikáltak egész vidékeket; Csermák, Lavotta, Biharitól egy-egy nótát aztán ellestek, ami a nép ajkán megzendült s húzták későn-korán; úgy nyílt tőlök a kedv, mint pünkösdi reggelén a rózsafa...

Ma nem is cigánybanda, ha 12—14 emberből nem áll s legalább 10 operát nem játszik.

Nézzük csak a cigánybandákat, a mulatságokat a jelen és multban.

A nagy bandák ma már nem ritkák, sőt majd minden vidéki városnak van egy-egy, sőt több is; van Debrecen, Szeged, Fejérvár, Győr, s többnek.

Ha egy-egy muzsikus kiválik a sok barna gyerekből,

Midőn a banda együtt van, akkor fogadnak karmestert, aki betanítja őket a legjobb s kedveltebb operákra — kottából. A cigány ugyan nem mindegyik ért a hangjegyekhez, hanem kiváló érzéke, hallása, felfogása

A tél tündére.

az maga mellé gyűjti a vidék jobb erőit; levelez messze tájakra egy-egy kitűnő klarinétos, cimbalmos vagy bőgősért e megigéri neki a világ mind a négy sarkát, csak megnyerhesse!

által azonnal lemásolja emlékezetében a dalrészeket s utána játsza. A legnagyobb operát úgy betanulja, hogy bátran kísérheted a kottából, egy hangot el nem hibáz. Jobb emlékező tehetsége van, mint a római bibornok-

nak, aki 31 nyelvet beszélt! Még arra is emlékezik, mikor — nem született! . . .

Ez még hagyján, hanem mikor az öreg cigány tanuló kotta után a szobában a dalrészeket, fia kint az udvaron asztalos csinálta hegedűn utána csinálja s délben már játsza ebéd alatt.

A kerek világon Wagnernek egy nagy operáját eljátszani hiba nélkül, emlékezetből, — erre csak egy cigány képes.

Hanem hát nagy is az ára ma a hegedűszónak.

Egyik banda jobban el van kaptva, mint a másik.

Mert ha itthon meguntta magát, elmegy Páris, London, Nizza, Biarritz, sőt Newyorkba is s ott a fényben, a pénzdobálásban megvakul!! A pezsgő, cognac, rajnai folyók a palackokból; a walesi, cumberlandi herceg, a párisi gróf, az arisztokracia mámorban úszó fiatal s rokkant tagjai egyformán belemerülnek a nótába, úsznak a gyönyörben s poharat kocintanak Sárközy, Rác, Patikárus, Barcza Jóska primásokkal. A hallgató közönség zajosan tapsol s a banda, nem a szeszese italtól, hanem a „Bruderschaft“-tól, az elbizakodásból kap be s a gőz ki nem megy fejből hazáig! Aztán elmegy a nagy banda a nagy operába, az első rangú színházac páholyába s nemzeti aranyos ruhában szellőz-teti a hazai dicsőséget! . . .

A paloták parfümjét, a kávéházak, zenetermek vakító fényét, a selyemélet kedvteléseit mind végig élvezi a hegedűszó mellett különben is ideges és lelkesült cigány s nem tudja feledni soha, soha!

Midőn aztán megjön a világ-kápráztató városokból, az Eldorádóból, a kiélvezett paradicsomból a banda a fakó kis vidéki városokba, az alacsony mestergerendába itthon Magyarországon beleüti a fejét . . . A végig hordozott tányéron látja a hatások közt a szemérmes krajcárokat . . . A köznapi életet, a sovány mulatságokat, az idilly egyszerűséget — szíve megdobban, elkezd elégedetlen lenni; a nótát itthon is magas áron tartani, melyet habár szeretünk, élünk-halunk érte, de Páris, Londont utánozni nem bírjuk, aztán kiesik sodrából, a régi, egyszerű életből s kezd elégedetlen lenni . . . A közönség kicsi neki; a falusi multság olcsó s küzd a nyomorúsággal! A banda önmagában is meghasonlik, mint erre elég példa van vidéki városainkban.

(Folytatjuk.)

KÉPEINKHEZ.

Tűz a hajón. Borzalmas látvány a tűz a tengeren. Ameddig csak az emberszem ellát: víz és víz mindenütt. A tengeri hajó belsejéből tüzes lángnyelvek csapkodnak föl a födélzetre.

— Ég a hajó! — hangzik a vészkiáltás. Jajveszékli utasok örülten futkosnak a födélzeten. Nincs menekvés! Azok a kevesek, akik a mentőcsolnakokra jutnak föl, a kínos bizonytalanság örvényébe sodródnak. Különben mai képünk eléggé szemléltetővé teszi az olvasónak a hajótűz borzalmas voltát.

A tél tündére. Téliapónak van egy bájos unokája; a tél tündére ez, akit vakító hófehér öltönyben rajzol meg az emberi képzelet, hógolyóval kicsi kezében. Mikor ezt a szép képet szemléljük, mely a tél bájos tündérét ábrázolja, kint sűrű pelyhekben esik a hó, ráborul a háztetőkre és a későn kelt őszi vetésre egyaránt. Legalább a gyöngye búzaszálak is meleg takarót kapnak, melyet a tél tündére hozott magával!

Lapunk mai száma vasárnap helyett szerdán, újév napján reggel jelent meg.

Élelmi cikkek nagybani árai a központi vásárocsarnokban.

Magyar Gazdák Értékesítő Szövetkezete jelentése 1907 december 28.

Budapesti Központi Vásárocsarnok árai.

Husneműek: marhahus 1'24—1'50 K., helybeli borjúhús 1'30—1'44 K., sertéshús 134—1'36 K., szalonna füstölt 148—152 K., szalonna, olvasztani való 1'36—1'40 K., hajt 1'44—1'48 K., sertésszír 1'48—1'52 K. — **Füstölthús:** (vidéki) kg.-ja 1'50—1'60 K., hazai sonka 1'80—2.— K. szalámi 3'60—4.— K.

Baromfi-félék: —.—.— K., rántani való csirke 1'20—2.— K., sütni való csirke 2.—2'80 K., kacsza, hizott 5'40—6'60 K., lud hizott 12.—16.— K., pulyka, hizott 4.—6.— K. páronkint. Vágott hizott liba 1'20—1'30 K., vágott hizott kappan, kacsza és pulyka 1.—1'30 K. kg.-ként.

Budapesti piaci árak.

Gabona. (Arak métermázsánként értendők). Buza 25'65.—26'80 K. Rozs 23'20 K-tól 23'35 K-ig. Árpa 15'40 K-tól 15'66 K-ig, jobb minőségű K-tól — K-ig. Zab 16'50—16'90 K. Tengeri 14.—.— K

Teavaj: (centrifugált) 2'30—2'60 K., főzővaj 1'80—2'20 K. kg.-ként. Tehénturó kg.-ja 16—24 fillér.

Tojás: bácskai 1'08—1'12 K., erdélyi apróbb áru —.—.— K. lánankint (1440 drb). Apadt —.—.— K., meszes —.—.— K.

Zöldségfélék: Burgonya (vagonárú) sárga 4'80—5'20 K., rózsa új 5.—5'20 K., 100 mm.-ként. Hagyma 50 kg.-os zsákokban zsákkal együtt —.—.— K., mm.ként.

Liszt ára 100 kg.-ként.

Sz.	0	1	2	3	4	5	6	7
K.	38.—	37'60	37'20	36'80	36'40	35'80	35.—	33'20 —.—

Takarmányvásár. Réti széna 7'—8'60, muhar 8'—8'60 zsup-szalma 6'—.—6'40, alomszalma 4'40—5'20

A „FÜGGETLEN UJSÁG“ szerkesztésére felfigyel:

Rubinek Gyula,

az Országos Magyar Gazdasági Egyesület igazgatója.

71766. sz. IV/1.

Hirdetmény.

A mezőhegyesi m. kir. ménesbirtokon levő 468 drb hizó ökör és 500 drb szopós bárány eladása czéljából jövő évi január hó 8-án, délelőtt 11 órakor a vezetésem alatt álló miniszteriumban zárt ajánlati versenytárgyalás fog tartatni.

Ajánlattevők felhivatnak, hogy az egy koronás bélyeggel és a részletes feltételekben kitüntetett bánatpénzzel ellátott, sajátkezüleg aláírt ajánlatokat legkésőbb jövő évi január hó 8-ik napjának, délelőtt 11 órájáig, a vezetésem alatti miniszterium házipénztáránál (főlemezlet 29. sz. ajtó) nyujtsák be; később érkező ajánlatok figyelembe nem vétetnek.

Az eladási részletes feltételek a vezetésem alatt álló miniszteriumban, a gazdasági főigazgató-nál, valamint a mezőhegyesi ménesbirtok igazgató-ságánál megszerezhetők és kívánatra megküldetnek.

Budapest, 1907. december 18.

M. kir. földmivvelésügyi miniszter.

Baromfitenyésztők Lapja

a Baromfitenyésztők Országos Egyesületének hivatalos közlönye, a legjobb és legelterjedtebb baromfitenyésztési szaklap. Minden tenyésztőre nélkülözhetetlen. Hirdetésekre a legalkalmasabb. Előfizetési ára, mint az egyesület tagsági díja 8 kor. egy évre. Olcsó hirdetési díjak. Szerkesztőség és kiadóhivatala: Budapest, IX. ker., Üllői-ut 25. szám, Köztelek, I. emelet 10. szám.

Alfa-Separator Részv.-Társaság

BUDAPESTEN

VI., ker., LOMB-UTCZA II. szám. ☞

Tejgazdasági gépgyár

Tejgazdasági eszközök és gépek gyártása.

Tejszövetkezetek és telepek berendezése.

Arjegyzékek, tervek és költségvetések díjmentesen.

Ujdonság! Az 1907. évi mintájú Alfa-Separatorok a jelenkor legtökéletesebb fölözögépei. Nagy és kiváló munkabírás mellett bámulatatos könnyen járnak.

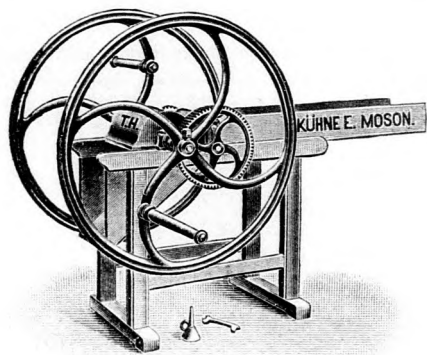
Több mint 500,000 Alfa Laval Separator az egész világon.

Hirdetések felvétetnek a kiadóhivatalban
Budapest, Üllői-ut 25.

KÜHNE E.

hazánk legrégebbi mező-
gazdasági gépgyára ::

MOSONBAN

== **FŐRAKTÁR:** ==
Budapest, VI., Váci-körut 57a.

:: elismert gondos kivitelben szállit ::

szecskavágógépeket,

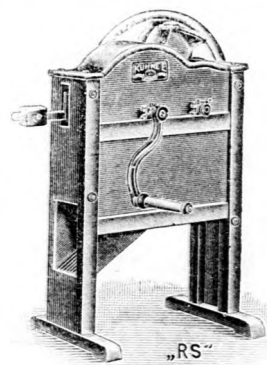
répavágókat, darálókat, ::

takarmányfüllesztőket,

„TORNADO“ kukoriczászár-
tépőket, **MORZSOLÓKAT,**

burgonyamosó-gépeket, ::

teljes takarmánykamra-berendezéseket

== **FIÓKRAKTÁR:** ==
Debreczen és
Temesvár ::

Felhívjuk a t. c. gazdaközönség figyelmét

a budapesti

gyapju-aukcziókra

melyek az év folyamán két sorozatban, nevezetesen július és október hónapokban tartatnak meg.

Az aukcziókra felküldött és „Gyapjuárverési vállalat Budapest Dunaparti teherpályaudvar“ czimzett gyapju-küldemények a M. Á. V. összes vonalain tetemes díjkezdvevényben, valamint ingyen raktározásban részesülnek. Bejelentéseket elfogad és mindennemű felvilágosítással szolgál:

**Magyar Általános
Hitelbank**

Áruosztály — Gyapjuárverések
Nádor-utca 12. sz.

Gazdak Biztosító Szövetkezete

BUDAPEST, VIII., Baross-utca 10. szám.

Alakult 1900. Biztosítási alap: Alakult 1900.
Alapítványok a kormány hozzájárulásával — 1.970.340. — kor.
Tartalékok — 764.780.18 kor.

	Összesen	2.735.104.16 kor.
1901. évi fölösleg	90.349. — kor.	
1902. évi fölösleg	59.782.26 kor.	
1903. évi fölösleg	109.331.73 kor.	
1904. évi fölösleg	72.438.23 kor.	
1905. évi fölösleg	61.730.60 kor.	
1906. évi fölösleg	39.243.05 kor.	

Biztosításokat elfogad tűz- és jégkár ellen, ugyancsak az ember életére, különféle módok szerint.
Az üzlet-eredményben a biztosított tagok díjarányukban részesülnek és az 1901. évi üzletfeleslegből egy a tűz-, mint a jégkár ellen biztosítva volt tagok 4 százalékos díjvisszatérítést kaptak.
Az 1902. évi üzletfelesleg közgyűlési határozattal tartalékba helyeztetett. Az 1903. évben a jégkár ellen biztosítottak 4%-os díjvisszatérítést kaptak. Az 1904. és 1905. évben a jégkár ellen biztosítottak 2—20%-os díjvisszatérítésben részesültek. Az 1906. évben a jégkár ellen biztosítottak, kik 5—10 évre adják fel biztosításukat 5% engedményben részesültek. Biztosítási ajánlatok benyújthatók közvetlenül vagy a képviselők közvetítésével. Nyomtatványokkal és felvilágosítással minden irányban készséggel szolgál az igazgatóság.

:: Ifj. Kovács József Orosháza ::

Magyar házi-ipar. Magyar termények.
Söprök, szatyorok, gyékények, börbocskorok, posztócipők, mák, bab, kása, szalonna, paprika legolcsóbban szállítja:

:: ifj. Kovács József Orosháza ::

1908. Hatodik évfolyam. 1908.

Egy állatkedvelő sem nélkülözheti a legolcsóbb és legjobb baromfi- és házinyultenyésztési heti képes szaklapot, a

„BAROMFITENYÉSZTÉS“-t,

mely a gazdasági és sportbaromfi-, éneklő- és diszmadár-, galamb- és házinyultenyésztési és értékesítési kérdéseket a legteljesebben felkarolja és tárgyalja.

Főszerkesztő:

HREBLAY EMIL
Állattenyésztési felügyelő.

Földbirtokosok, bérlők, gazdatisztek, kiscgazdák, iparosok és magánzók egyaránt haszonnal és élvezettel olvashatják a „Baromfitenyésztés“-t, a magyar baromfitenyésztési ügy igaz barátját. — Előfizetési ára: Egy évre 10 K, félévre 5 K. A „Baromfitenyésztés“ hetenként szép képeket közöl. Levélszekerényében minden kérdésre megbízhatóan és pontosan válaszol. A „Baromfitenyésztés“ olcsóságával (egész évre 10 K, félévre 5 K) a szerényebb és legkényesebb igényeket is kielégíti. — Előfizetési pénzek e czim alatt: „Baromfitenyésztés“ szerkesztőségének, Budapest-Rákospalota, V. utca 3. sz. küldendők. Ezen heti képes szaklapot a szerkesztőség mindenkinek, aki levelezőlapon hozzá fordul, 3 héten át ingyen és bérmentve küldi mutatónak, mert a szerkesztő azt akarja, hogy e hézagpótló lapot minden tenyésztő megismerje. A ki a „Baromfitenyésztés“-re egy évre 10 koronával egyszerre már most előfizet, az ezen évben teljesen ingyen kapja a lapot.

KURCZ LIPÓT ÉS TÁRSA

photocinkografiai műintézete

Budapest, VIII., Szentkirályi-u. 13.

KÉSZIT: mindennemű nyomtatványhoz szükségelt

CLICHÉKET

Chemigrafia, chromotypia, photo-(auto)-typia, fametszet stb. után. Térképek, tervezetek, alaprajzok photolithografialag legszebben, legolcsóbban sokszorosíthatnak.

Vidéki megrendelések pontosan és jutányosan eszközölhetnek.

SZUPERFOSZFÁTOT,

Strassfurti kainitot,

Strassfurti kálitrágyasót 40% káli

tartalommal, továbbá

mindennemű egyéb

Műtrágyafélét, azonkívül

Rézgáliczot (98—99%) elismert kitűnő minőségben legolcsóbban

szállít a

„Hungária“ műtrágya, kén- és vegyi-ipar
részvénytársaság

BUDAPEST, V., FÜRDŐ-UTCZA 8.

„Patria“ irodalmi vállalat és nyomdai részvénytársaság nyomása. Budapest, Üllői-ut 25.